

ČESKÁ REPUBLIKA
USNESENÍ
Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Muchy a soudců Jana Musila a Vladimíra Kůrky (soudce zpravodaje) ve věci ústavní stížnosti stěžovatele **Tomáše Peciny**, bytem v Praze 2, Slezská 56, zastoupeného JUDr. Petrem Kočím, Ph. D., advokátem se sídlem v Praze 1, Opletalova 1535/4, proti rozsudku **Městského soudu v Praze** ze dne 7. 4. 2011, č. j. 70 Co 618/2010-51, t a k t o:

Ústavní stížnost **s e o d m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

Ve včas podané ústavní stížnosti, vycházející z ustanovení § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud zrušil v záhlaví označený rozsudek Městského soudu v Praze, neboť jím podle jeho názoru mělo dojít k porušení čl. 11 a čl. 36 „et seq“ a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“).

Stěžovatel se žalobou, odvolávající se na ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“), domáhal proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti (dále jen „vedlejšímu účastníkovi“) náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem, který spatřoval v průtazích v řízení vedeném Městským soudem v Praze pod sp. zn. 7 Ca 240/2005 (7 Ca 274/2008).

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 29. 10. 2010, č. j. 17 C 9/2010-22, žalobu zamítl. Konstatoval, že promlčecí lhůta začala běžet dne 4. 5. 2009, kdy

pravomocně skončilo vytykané řízení (§ 32 odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb.), její běh se zastavil v období od 21. 7. 2009 do 12. 8. 2009, kdy vedlejší účastník tento nárok předběžně projednal (§ 35 uvedeného zákona), a skončila dne 30. 11. 2009. Byla-li žaloba podána až dne 20. 1. 2010, stalo se tak po jejím uplynutí, a tudíž opožděně.

Městský soud v Praze ústavní stížností napadeným rozsudkem toto rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 potvrdil, sděluje jeho skutková zjištění, jakož i právní závěry. Vycházel rovněž z toho, že stavení promlčecí doby trvá pouze po dobu předběžného projednání nároku („nikoli celých šest měsíců“), a připomenul, že i kdyby stěžovatel žalobu podal před uplynutím lhůty podle § 15 odst. 2 tohoto zákona, přístup k soudu by mu znemožněn nebyl, neboť pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení (§ 154 odst. 1 o. s. ř.).

Rozsudku odvolacího soudu předcházelo usnesení ze dne 27. 1. 2011, č. j. Nco 14/2011-39, kterým Vrchní soud v Praze ke stěžovatelově námitce podjatosti soudců Městského soudu v Praze vyslovil, že tito soudci nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 70 Co 618/2010. Vrchní soud neuznal platnost stěžovatelova tvrzení, že pochybnosti o nepodjatosti těchto soudců jsou dány již tím, že Městský soud v Praze se průtahy v řízení podílel na vzniku újmy, o jejíž odškodnění nyní jde. Poukázal na to, že soudní rozhodnutí jsou běžně předmětem kritiky ze strany médií, politické sféry, ale též soudních orgánů vyšších stupňů, přičemž „jakékoliv rozhodnutí odvolacího soudu v této věci nemůže být ani k užítku ani ke škodě soudcům, kteří působili ve zmíněných věcech správních“. Odlišný úsudek by byl udržitelny jen v případě existence vztahů mezi soudci „bližších než jen kolegiálních“, a to „ve smyslu kladném a záporném“, což stěžovatelem doloženo nebylo.

V ústavní stížnosti stěžovatel s uvedenými závěry obecných soudů nesouhlasí, pokládá je za „krajně bizarní“, a dovozuje, že představují „nepřípustné omezování práva na přístup k soudu“ a „zásah i do jeho práva na ochranu majetku“. Dovedeny do důsledků mohou „samu o sobě relativně krátkou“ promlčecí lhůtu dále omezit, a to pouze na základě „dostatečně promptního“ postupu žalovaného vedlejšího účastníka a současně „zcela mimo disposiční sféru žalobce“. Oponentura může být podle stěžovatele ilustrována příkladem, kdy „žalovaná ... odpoví na výzvu k zadostičinění následujícího dne poté, co tato byla podána“, čímž se „zkracuje ... šestiměsíční promlčecí doba na jediný den, neboť již druhého dne po skončení řízení, v němž jsou namítány průtahy, bude taková výzva učiněna opožděně“. Současně stěžovatel vyslovuje přesvědčení, že dokud běžela šestiměsíční lhůta pro předběžné projednání nároku, nemohl se „obrátit na soud se žalobou“, jelikož „nenastala situace actio nata“.

Stěžovatel rovněž (oproti závěrům vrchního soudu) tvrdí, že podmínky pro vyloučení soudců Městského soudu v Praze z projednávání a rozhodování předmětné věci byly splněny, neboť jde o procesní situaci předvídanou nálezem Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 441/04, což dále rozvíjí úvahou, že i když nelze vyloučit, že soudci odvolacího senátu osobně neznají soudce úseku správního soudnictví, kteří za průtahy v podkladovém řízení odpovídají, je zde objektivně založená pochybnost o jejich nepodjatosti. Opačné nazírání by podle stěžovatele představovalo porušení „starobylé právní zásady nemo iudex in causa sua“.

Ústavní soud představuje podle čl. 83 Ústavy České republiky soudní orgán ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že ve smyslu čl. 87

odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod. Není proto součástí obecných soudů, není jim instančně nadřazen a neposuzuje rozhodovací činnost obecných soudů v každém případě, kdy došlo k porušení běžné zákonnosti nebo k jiným nesprávnostem, které svou podstatou spočívají v rovině podústavního práva, ale až tehdy, když takové porušení představuje zároveň porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 1. 1995, sp. zn. II. ÚS 45/94, N 5/3 SbNU 17).

Ústavní soud též ve své judikatuře mnohokrát konstatoval, že postup v občanském soudním řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, i výklad jiných než ústavních předpisů, jakož i jejich aplikace při řešení konkrétních případů, jsou záležitostmi obecných soudů. Z hlediska ústavněprávního může být posouzena pouze otázka, zda právní závěry obecných soudů nejsou v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními, zda jsou ústavně konformní, nebo zda naopak jejich uplatnění představuje zásah orgánu veřejné moci, kterým bylo porušeno některé z ústavně zaručených základních práv nebo svobod. Jestliže postupují obecné soudy v souladu s příslušnými ustanoveními občanského soudního řádu, respektují procesní ustanovení upravující základní zásady civilního procesu, jakož i záruky transparentnosti a přesvědčivosti odůvodnění svých rozhodnutí, nemůže Ústavní soud činit závěr, že proces byl veden způsobem, který nezajistil možnost spravedlivého výsledku.

Deficit spravedlivého procesu, jak je řečeným předznačen a který stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, se pak v rovině právního posouzení věci nemůže projevit jinak než poměřením, zda soudy podaný výklad rozhodných právních norem je racionální a předvídatelný, koresponduje-li fixovaným závěrům soudní praxe, není-li výrazem interpretační svévole (libovůle), jemuž chybí smysluplné odůvodnění, případně zda nevybočuje z mezí všeobecně (konsensuálně) akceptovaného chápání aplikovaných právních institutů.

Vzhledem k první části obsahu ústavní stížnosti jde o to, zda tyto následky nenastaly výkladem a aplikací ustanovení § 15 odst. 2, § 32 a § 35 zákona č. 82/1998 Sb., jež v dané věci obecné soudy uplatnily.

Ústavní soud je názoru, že nikoli.

Především platí, že obecné soudy své právní závěry založily na skutkových zjištěních v tomto směru nesporných.

Co do interpretace podmínek promlčení stěžovatelem uplatněných nároků, vycházely obecné soudy z ustálených výkladových zásad, vyjádřených jak v judikatuře Ústavního tak Nejvyššího soudu, včetně jeho Stanoviska ze dne 13. 4. 2011, CpjN 206/2010, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 58/2011.

Soudy opodstatněně kladly důraz na to, že zde rozhodným skončením řízení ve smyslu § 32 odst. 3, věty druhé, zákona, je okamžik nabytí právní moci posledního rozhodnutí, které bylo v daném řízení – v jehož rámci mělo dojít k nesprávnému úřednímu postupu – vydáno, jakož i z ustanovení § 35 zákona č. 82/1998 Sb., podle nějž promlčecí doba, která ve sledovaných souvislostech činí šest měsíců (§ 32 odst. 3 téhož

zákona), neběží ode dne uplatnění nároku na náhradu škody do skončení předběžného projednání, nejdéle však po dobu 6 měsíců.

Stěžovatel v ústavní stížnosti nezpochybňuje relevantně úsudek, že předběžné projednání skončilo dne 12. 8. 2009, kdy obdržel konečné stanovisko vedlejšího účastníka, že přiměřené zadostiučinění v penězích mu poskytnuto nebude. Tímto dnem v souladu s jednoznačným a předvídatelným obsahem citované normy stavění běhu promlčecí lhůty skončilo; prostor pro jiný výklad zde není, a současně je tím předurčen i dosah výkladu ustanovení § 15 odst. 2 zákona.

Stěžovatelem uplatněná argumentace ohledně ústavněprávně nepřijatelného zkrácení promlčecí lhůty je pak neudržitelná očividně. Poukazovaným „promptním“ postupem vedlejšího účastníka by došlo toliko k omezení doby stavění promlčecí lhůty, nikoli však této lhůty samotné. Jinak řečeno, zákon zaručuje nejméně šestiměsíční časový prostor k „bezpečnému“ uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění u soudu, přičemž v praxi bude tato lhůta (kterou stěžovatel označuje za „relativně krátkou“, ne však protiústavní) dále rozšířena (a nikoli zkrácena, jak tvrdí) lhůtou pro předběžné projednání nároku u příslušného orgánu.

Jak se Ústavní soud konstantně vyslovuje, smyslem právního institutu lhůt je snížení entropie (neurčitosti) při uplatňování práv, resp. pravomocí, časové omezení stavu nejistoty v právních vztazích, urychlení procesu rozhodování s cílem reálného dosažení zamýšlených cílů (srov. nález ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, 30/1998 Sb., N 163/9 SbNU 399, a navazující judikaturu). Není k dispozici úsudek, že by daná právní úprava, resp. její aplikace obecnými soudy z tohoto účelového vymezení nepřijatelně vybočovala.

Bezpředmětná je též stěžovatelova úvaha, že v průběhu předběžného projednání nároku nemohl podat žalobu, vycházející z téhož skutkového a právního základu. A to již proto, že k tomuto postupu nebyl jakkoli nucen, neboť žalobu mohl podat v období po jeho skončení (dne 12. 8. 2009) do okamžiku, kdy mělo nastat promlčení nároku (tj. do dne 30. 11. 2009).

Ostatně – v opozici k námitce nepřijatelného omezení stěžovatele v přístupu k soudu – není bez významu ani odkaz odvolacího soudu na související judikatorní názory, ať již vycházejí z ustanovení § 154 odst. 1 o. s. ř. (odkud plyne, že ustanovení § 15 odst. 2 zákona nezakládá podmínku pro podání žaloby, nýbrž úspěchu žalobce ve věci) anebo z chápání absence předběžného projednání nároku na náhradu škody jakožto odstranitelného nedostatku podmínky řízení (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1891/2007).

Se stěžovatelem se nelze ztotožnit ani v té části ústavní stížnosti, jež je soustředěna k otázce jím dovozovaného *vyloučení* soudců Městského soudu v Praze z projednávání a rozhodování věci v odvolacím řízení. Především základna jím vzpomínaného nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 441/04, není s tou, jež identifikuje věc posuzovanou, souměřitelná; tam šlo (v obou uvažovaných případech) o to, že *účastník* (trestního) řízení (poškozený) byl současně soudcem (přisedícím) soudu, u kterého měla být věc projednávána, zatímco podobná osobní vazba v dané věci absentuje; soudci, kteří rozhodovali v řízení, v němž mělo dojít k průtahům, nejsou – jak se vyjádřil Vrchní soud v Praze – jakkoli účastni na řízení,

jehož předmětem je související nárok na náhradu nemajetkové újmy. Nelze ani přehlížet odlišnost úpravy dle § 25 tr. řádu a dle zde rozhodného ustanovení § 12 odst. 1, 2 o. s. ř., kde je nutné dovodit přítomnost soudce vylučujících okolností ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 o. s. ř., a stěžovatelova úvaha o „objektivní pochybnosti“ o nepodjatosti soudců k doložení jejich konkrétního nepřijatelného vztahu k věci či účastníkům řízení zjevně nepostačuje. Limituje ji současně i to, že směřuje (až) do odvolacího řízení (s mimořádně abstraktním předmětem) a do poměrů agendově založeného personálního rozdělení soudu.

Již jen na doplnění se sluší poukázat na názor vyslovený Vrchním soudem v Praze v rozhodnutí věci sp. zn. Nco 170/93 (uveřejněném pod č. 74/1994 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek), že „u soudce, *který se podílel na rozhodování ve věci*, v níž podle tvrzení žaloby mu vznikla škoda nesprávným úředním postupem, jejíž náhrady se domáhá, jde o takový poměr k věci, který vyvolává pochybnosti o jeho nepodjatosti“.

Zákon o Ústavním soudu rozeznává jako zvláštní kategorii návrhů v ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) návrhy „zjevně neopodstatněné“, čímž se v zájmu efektivity a hospodárnosti dává Ústavnímu soudu příležitost posoudit přijatelnost návrhu ještě předtím, než si otevře prostor pro jeho věcné posouzení. Předpokladem zde je objektivně založená způsobilost rozhodnout o „nepřijatelnosti“ již na základě obsahu napadených rozhodnutí orgánů veřejné moci a argumentace, jež je proti nim uplatněna v ústavní stížnosti, jestliže *prima facie* nedosahuje ústavněprávní roviny, tj. nemůže-li se, již ku své povaze a obsahu, dotknout ústavně zaručených práv a svobod.

Z předchozího – ve vztahu k vyloženým podmínkám zásahu Ústavního soudu do rozhodování soudů obecných – plyne, že tak je tomu v dané věci.

Ústavní soud proto posoudil ústavní stížnost stěžovatele jako návrh zjevně neopodstatněný, který podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu senát mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků usnesením odmítl.

P o u č e n í : Proti usnesení Ústavního soudu n e n í odvolání přípustné.

V Brně dne 20. října 2011

Jiří Mucha v. r.
předseda senátu

Za správnost:
Jana Němečková